

ถอดบทเรียน การบริหารจัดการหนี้ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดลำปาง

Lampang Exit Debt Model

กลุ่มงานจัดการความรู้ สถาบันการพัฒนาชุมชน

คำนำ

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นแหล่งทุนที่สำคัญของสตรีในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจในชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการ บริหารจัดการและขับเคลื่อนงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มาตั้งแต่ ปี 2559 มีการจัดตั้ง คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี (คกส.) และคณะอนุกรรมการบริหาร- กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกรุงเทพมหานคร คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาท- สตรีระดับจังหวัด (อกส.จ.) และคณะอนุกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงาน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอ (อกส.อ.)

การถอดบทเรียนการบริหารจัดการหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดลำปาง เล่มนี้เกิดขึ้นด้วยอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน (นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม) มีข้อสั่งการให้ สถาบันการพัฒนาชุมชนดำเนินการจัดการความรู้ในงานพัฒนาชุมชน โดยเลือกหน่วยงาน ในสังกัดที่มีกระบวนการทำงานที่ดี มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ สถาบันการพัฒนาชุมชนจึงได้ ดำเนินการจัดการความรู้ประสบการณ์ และวิธีการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการบริหาร กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัด (อกส.จ.) จังหวัดลำปาง โดยใช้ Lampang Exit Debt Model ซึ่งใช้กระบวนการ ตาม พ.ร.บ. การไกล่เกลี่ยพิพาท พ.ศ. 2562 เข้ามาช่วยดำเนินการ และคณะอนุกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุน พัฒนาบทบาทสตรีอำเภอ (อกส.อ.) อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ซึ่งได้ขับเคลื่อนงาน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในการกลั่นกรองการปล่อยเงินกู้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในระดับพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ และการบริหารจัดการหนี้ค้ำชำระ ซึ่งสถาบันการพัฒนาชุมชน คาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการถอดบทเรียนการบริหารจัดการหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดลำปาง เล่มนี้ จะช่วยส่งต่อองค์ความรู้ วิธีการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ให้หน่วยงานในสังกัดกรมการพัฒนาชุมชนนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการดำเนินงาน ของตนเองต่อไปได้

สถาบันการพัฒนาชุมชน
เมษายน 2567

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

1	กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี	1
	● ที่มาของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี	1
	● วัตถุประสงค์ของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี	1
	● ประเภทเงินทุน	1
	● กองทุนฯ ช่วยให้อุณหภูมิชีวิตของสตรีในพื้นที่ดีขึ้นอย่างไร	2
2	การขับเคลื่อนระดับอำเภอ	3
	Case Study อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง	
	● อกส.อ.	4
	● คู่กับนายอำเภอ	5
	● กระบวนการกรองหนี้ใหม่	7
	● กระบวนการติดตามลูกหนี้เก่า	8
3	การขับเคลื่อนระดับจังหวัด	10
	● อกส.จ.	11
	● แนวทางการใกล้เคียงลูกหนี้ผิวดินชำระหนี้ Lampang Exit Debt Model	12
	● คู่กับยุทธธรรมจังหวัด	14
4	สรุป Lampang Exit Debt Model	16

กองทุนพัฒนา
บทบาทสตรี

Thai Women Empowerment Funds

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

เป็นแหล่งทุนที่สำคัญของสตรีในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
และเศรษฐกิจในชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

นายอากร พิมชนะ
ผู้ตรวจราชการกรม

“กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินการขับเคลื่อนงาน “กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี” โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือการพัฒนาศักยภาพ สร้างโอกาส สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้พี่น้องสตรีทั่วประเทศ อีกทั้งภายใต้กิจกรรม หรือการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ยังแฝงไว้ด้วยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมให้กับสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 16 ล้านคน มีกลุ่มอาชีพมากกว่า 70,000 กลุ่ม มีเงินหมุนเวียนที่มาสร้างอาชีพกว่า 17,000 ล้านบาท นั่นหมายความว่าเงินหมุนเวียนนี้ได้ไปสร้างอาชีพ สร้างรายได้ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างทางเลือกให้กับสตรีทั่วประเทศแล้ว และสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน จนนำมาสู่เศรษฐกิจฐานรากของประเทศที่มั่นคง”

ที่มาของ “กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี”

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้จัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2558 ขึ้นในกรมการพัฒนาชุมชน โดยกรมการพัฒนาชุมชนได้รับจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จำนวน 100 ล้านบาท และต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2559 ให้ควมรวมกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เข้ากับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2559 ซึ่งทำให้การบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชน

วัตถุประสงค์ของ “กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี”

- 1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำ ในการสร้างโอกาสให้สตรีเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจให้แก่สตรีและองค์กรของสตรี
- 2 เป็นแหล่งเงินทุน เพื่อการส่งเสริมบทบาทและพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่ายสตรี ในการเฟื่องฟูและแก้ไขปัญหาสตรี การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี นำไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ หรือสวัสดิการ เพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของสตรี และผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ ในสังคม
- 3 เป็นแหล่งเงินทุน เพื่อการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมในการพัฒนาบทบาทสตรี การสร้างภาวะผู้นำ การพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านสังคมให้แก่สตรีและองค์กรของสตรี
- 4 เป็นแหล่งเงินทุน เพื่อสนับสนุนโครงการอื่น ๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสตรีตามที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร

ประเภทเงินทุน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

- 1 **เงินทุนหมุนเวียน** เป็นเงินทุนหมุนเวียนให้แก่สตรีและองค์กรสตรี เพื่อนำไปใช้ในการสร้างงาน การสร้างอาชีพ สร้างรายได้ในชุมชน โดยต้องรวมกลุ่มสตรี 3 คนขึ้นไป มีถิ่นที่อยู่ หรือสถานที่ตั้งในท้องที่ ไม่น้อยกว่า 6 เดือน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.10 ต่อปี ผ่อนชำระคืนไม่เกิน 2 ปี ๆ ละ ไม่น้อยกว่า 2 งวด
- 2 **เงินอุดหนุน** เป็นเงินอุดหนุนในการพัฒนาสตรี องค์กรสตรี และเครือข่ายสตรีให้มีความสามารถในการเป็นผู้นำ และมีส่วนร่วมในการปกป้อง คุ้มครอง แก้ไขปัญหาสตรี พัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีและผู้ด้อยโอกาสในชุมชน โดยต้องเป็นสมาชิกประเภทองค์กรของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่มีผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสตรี และมีสถานที่ตั้งในท้องที่ ไม่น้อยกว่า 6 เดือน

กองทุนพัฒนามาตบาศตรี

ช่วยให้คุณภาพชีวิตของสตรี
ในพื้นที่ดีขึ้นอย่างไร

สร้างงาน สร้างรายได้

เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสำหรับการส่งเสริมและพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพหรือสวัสดิการให้แก่สตรี

พัฒนาศักยภาพสตรี

เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการพัฒนาศักยภาพสตรี และเครือข่ายสตรี เกิดการสร้างวินัยทางการเงิน การสร้างภาวะผู้นำ การพัฒนาองค์ความรู้ คุณภาพชีวิต

สร้างความอบอุ่นให้กับครอบครัว

สามารถประกอบอาชีพในพื้นที่ มีเวลาให้กับครอบครัวมากขึ้น

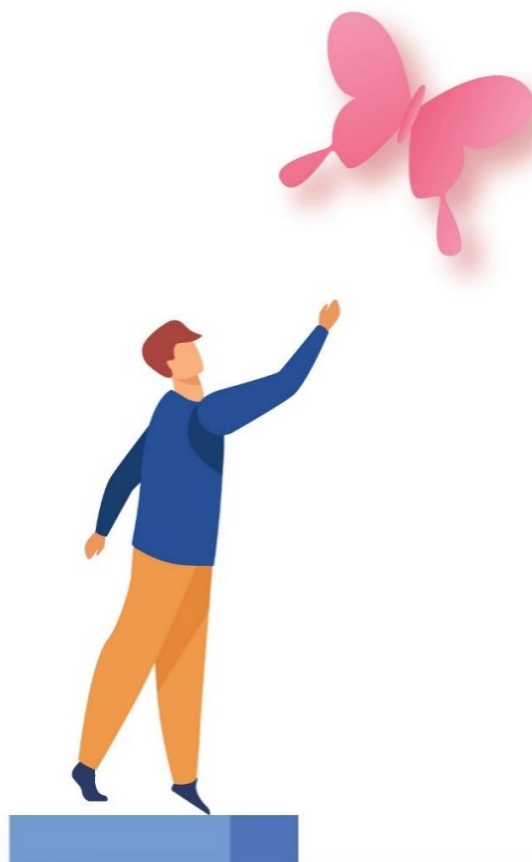
เกิดทุนสำรองในชุมชน

เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการสนับสนุนโครงการอื่น ๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญาและพัฒนาสตรี

สร้างสรรค์พลังสตรี ให้เป็นพลังสำคัญ
ในการพัฒนาประเทศ

ระดับอำเภอ

คณะอนุกรรมการกลั่นกรอง และติดตามการดำเนินงาน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอ

อกส.อ.

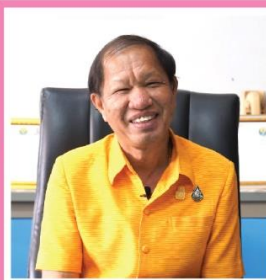
องค์ประกอบ

 นายอำเภอ	ประธานอนุกรรมการ
 ท้องถิ่นอำเภอ	อนุกรรมการ
 เกษตรอำเภอ	อนุกรรมการ
 ประธานคณะกรรมการ พัฒนาสตรีอำเภอ (กพสอ.)	อนุกรรมการ
 ผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่เกิน 5 คน ซึ่งประธาน อกส.จ.แต่งตั้ง	อนุกรรมการ
 พัฒนาการอำเภอ	อนุกรรมการและเลขานุการ
 นักวิชาการพัฒนาชุมชน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ที่รับผิดชอบงานกองทุนฯ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

บทบาทหน้าที่

- 1 กำกับ ดูแล ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุน และประสาน การดำเนินงาน
กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตพื้นที่อำเภอ
- 2 จัดทำแผนการติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานในเขตพื้นที่อำเภอ
- 3 ตรวจสอบ กลั่นกรอง และให้ความเห็นชอบโครงการที่สมาชิกขอรับ
การสนับสนุนโครงการประเภทเงินทุนหมุนเวียน และโครงการประเภทเงินอุดหนุน
- 4 แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลและ
คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเทศบาล

คุยกับนายอำเภอ

นายชูชาติ คำมา
นายอำเภอเกาะคา

ในฐานะประธานคณะกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอ (อกส.อ.)

คำถาม สถานการณ์ของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ของอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ตั้งแต่ท่านเข้ามารับตำแหน่งนายอำเภอที่นี่เป็นอย่างไร

นายอำเภอ : ผมเคยเป็นนายอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ และอำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พอมาอยู่ที่นี้แล้วรู้สึกตกใจมากกว่าทำไมคนเกาะคาค้างชำระหนี้จ่ายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเยอะมาก ก็เลยคุยกับทีมงานและคณะกรรมการว่าเราจะปล่อยอย่างนี้ไม่ได้แล้วนะ เราต้องหาวิธีการ ซึ่งสิ่งที่สำคัญเลย คือ **“ต้องสร้างความรู้ความเข้าใจ”** ให้กับผู้ที่กู้เงินไป จึงได้ระดมสมองกันในเวทีของคณะกรรมการระดับอำเภอ ก่อนว่าจะทำอย่างไรที่จะให้กลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้มีความรู้ความเข้าใจว่าถ้าค้างหนี้ชำระจะทำให้เกิดปัญหา เพราะเงินเหล่านี้เป็นเงินหมุนเวียนให้พี่น้องประชาชนในอำเภอเกาะคา ได้นำไปใช้สร้างอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่

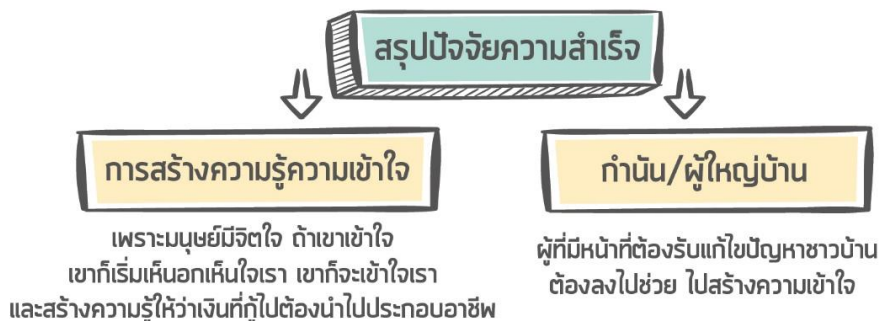
คำถาม ท่านมีแนวคิดในการบริหารจัดการเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอย่างไรบ้าง

นายอำเภอ : ผมใช้การถอดบทเรียนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่บ้านเกิด ในอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ที่ผมได้เป็นประธานกองทุนฯ ตั้งแต่ปี 2544 จนถึงปัจจุบัน เนื่องจากชาวบ้านยังไม่ยอมให้ออกจากการเป็นประธานกองทุนฯ จากเงิน 1 ล้านจนมีเงิน 6 ล้านกว่าบาทแล้ว ก็มีปัญหามากคนที่กู้เงินไปแต่ไม่ยอมชำระคืนเหมือนกัน ผมก็ใช้วิธีการว่าต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้สมาชิกเข้าใจว่าถ้าไม่ชำระหนี้จะมีผลเสียอย่างไรบ้างต่อหมู่บ้าน ก็ปรากฏว่ามีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น ซึ่งผมมองกลับมาที่อำเภอเกาะคา ก็มีบ้างที่**เข้าใจผิดว่า “อีกหน่อย รัฐบาลเขาก็ยกให้ฟรี”** จึงได้ถอดบทเรียนความสำเร็จออกมา คือ **“ต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจ”** ดังนั้นผู้ที่ช่วยเหลือเราได้ก็คือ **“ผู้ใหญ่บ้าน”** จึงเชิญเข้ามา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจก่อน พร้อมแจ้งสถานการณ์ของลูกหนี้ในหมู่บ้านให้ผู้ใหญ่บ้านได้รับรู้ เพื่อให้เข้าไปพูดคุยกับลูกหนี้ในการสร้างความรู้ความเข้าใจ และช่วยหาทางออก เช่น ช่วยหาแหล่งเงินทุนหมุนเวียนอื่น ๆ ต่อจากนั้นก็เชิญกลุ่มที่ขาดการส่งคืนเงินมาสร้างความรู้ความเข้าใจที่อำเภออีกครั้งมาพูดคุยว่าเกิดปัญหาอะไร ติดขัดอย่างไรก็มาชี้แจง ทางอำเภอก็รับฟัง ชาวบ้านก็จะรู้สึกว่าการอำเภอก็ดีกับเรานะ เราจะไม่หนีเฉยไม่ได้ ซึ่งการที่เขามา ก็แสดงถึงว่าเขาที่มีความรับผิดชอบ เราก็ต้องให้โอกาสเขา เพราะชาวบ้านบางครั้งเขาก็ไม่มีจริง ๆ

คำถาม เงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างไรบ้าง

นายอำเภอ : ในฐานะที่ผมอยู่ฝ่ายปกครองมานาน 30 กว่าปี เรามองเห็นว่า ปัญหาความยากจนของคนไทย แก้ไม่ได้สักที เลยมานั่งคิดว่าบางครั้งก็เกิดจากการที่ประชาชนไม่มีทุน พอไม่มีทุนก็ต้องไปกู้ยืมเงินนอกระบบ ถูกทวงหนี้ ถูกข่มขู่ จนไม่มีความสุข จึงเป็นที่มาของรัฐบาลในยุคปัจจุบันที่เร่งแก้ปัญหาหนี้สินนอกระบบ ดังนั้น กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งเป็นกองทุนที่ดอกเบี้ยค่อนข้างถูกมาก ทำให้สตรี หรือกลุ่มสตรีจะมีต้นทุนที่นำไปประกอบอาชีพ สามารถตั้งหลักได้ เกิดเป็นอาชีพและรายได้ จนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีเงินให้ลูกให้หลานไปเรียน

Key Takeaways

“เงินนั้นจะเป็นเงินที่เขาให้ท่านกู้เพื่อไปประกอบอาชีพ แล้วดอกเบี้ยมันสูงมาก ครบสัญญาก็ต้องปฏิบัติตาม ถ้าผิดสัญญาก็ต้องฟ้องศาล พอฟ้องศาลมันมีค่าใช้จ่ายเพิ่ม ท่านก็ต้องจ่ายเพิ่ม เพราะฉะนั้นการชำระจะเกิดผลดีมากกว่า นายอำเภอไม่อยากฟ้องชาวบ้าน การฟ้องเป็นหนทางสุดท้ายของอำเภอแล้วจริง ๆ”

-นายชูชาติ คำมา-
นายอำเภอเกาะคา

สำหรับลูกหนี้ใหม่
คณะทำงานฯ ตำบล/อกส.อ.
ที่ร่วมในการพิจารณากลับกรอง
โครงการ ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

- ช่วยหาแหล่งเงินทุนหมุนเวียนอื่น ๆ มาใช้คืนก่อน
- ส่งเสริมการประกอบอาชีพ ให้มีรายได้
- เชิญมาพูดคุยที่อำเภอ
- อำนวยความสะดวกในการชำระหนี้
จะชำระรายวัน รายเดือน หรือรายบุคคล

- ถ้าคนไหนที่เราทำทุกอย่างแล้ว
ขอร้องให้มาส่งคืนเงินยืมแล้ว
ยังไม่ปฏิบัติตามเราก็ต้องใช้กฎหมาย

Case Study : อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

คณะอนุกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอ (อกส.อ.)

การขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
ของคณะกรรมการกลั่นกรองและติดตาม
การดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอ

อกส.อ.

กระบวนการกลั่นกรองหนี้ใหม่ **สำคัญที่สุด**

ล้อมคอกก่อนวัวหาย

จะผลิตสินค้าอย่างหนึ่ง จะต้องดีตั้งแต่พื้นหาวัตถุดิบ กระบวนการผลิต ถึงจะได้
ผลิตภัณฑ์ที่ดี เพราะฉะนั้นกระบวนการกลั่นกรองหนี้ใหม่ ก็ต้องเริ่มตั้งแต่พื้นหา
วัตถุดิบที่ดี มีคุณภาพ นั่นคือ **“การคัดเลือกลูกหนี้ที่มีศักยภาพในการชำระหนี้
ดูความเป็นไปได้ของอาชีพ”**

กลไกการขับเคลื่อนกองทุนฯ

**สมาชิกกลุ่มสตรี
ที่ต้องการกู้เงิน**

ยื่นโครงการผ่านเวทีประชุม
ประชาคมหมู่บ้าน

**กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และ
อาสาสมัครผู้ประสานงานกองทุนฯ
หมู่บ้าน/ชุมชน** หมู่บ้านละ 2 คน

กลั่นกรองแบบรู้จักกันดี
ส่งรายงานการประชุมประชาคมหมู่บ้าน

**คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุน
พัฒนาบทบาทสตรีตำบล/เทศบาล**

กลั่นกรองความเป็นไปได้

อกส.อ.

ให้ความเห็นชอบ

คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด
พิจารณา/ให้ความเห็นชอบ

อกส.จ.

พิจารณา อนุมัติ ไม่อนุมัติ

เทคนิคการขับเคลื่อน

- มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจและ
การตระหนักถึงความสำคัญของ
กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ให้กับ
กลไกทุกระดับ เพื่อให้ช่วยกันประเมิน
กลั่นกรองโครงการฯ
- สมาชิกกลุ่มสตรีที่ต้องการกู้เงินจะ
ต้องนำเสนอโครงการผ่านเวทีประชุม
ประชาคมหมู่บ้าน ให้กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน
อาสาสมัครผู้ประสานงานกองทุนฯ
และเพื่อนบ้าน ได้พิจารณากลั่นกรอง
และช่วยกันประเมินศักยภาพของผู้กู้
ได้ดีที่สุด
- คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุน
พัฒนาบทบาทสตรีตำบลและ
อกส.อ. ช่วยดูความเป็นไปได้
ของโครงการฯ คำนวณต้นทุน
ประเมินว่าจะอยู่รอดได้จริงหรือไม่
- กลไกทุกระดับต้องร่วมรับพิชชอบ
ในการกลั่นกรองฯ
- สนับสนุนและติดตามอย่างใกล้ชิด
และต่อเนื่อง

คณะกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอ (อกส.อ.)

การขับเคลื่อนกองทุนพัฒนามทบาศตรี
ของคณะกรรมการกลั่นกรองและติดตาม
การดำเนินงานกองทุนพัฒนามทบาศตรีอำเภอ

อกส.อ.

กระบวนการติดตามลูกหนี้เก่า

4๓

ตั้งใจช่วยเหลือ ไม่ได้คิดเป็นศัตรู ใช้พลังบวกมากกว่าพลังลบ

ตรวจสอบ

ตรวจสอบ “ฐานข้อมูลลูกหนี้” จำแนกสถานะ

- ลูกหนี้เกรด A (ชำระหนี้ได้ปกติ)
- ลูกหนี้ชำระบ้าง ไม่ชำระบ้าง ต้องติดตามเป็นพิเศษ
- ลูกหนี้ค้างชำระ (มีปัญหา)

ติดตาม

- คณะทำงานทุกระดับลงพื้นที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องกับลูกหนี้
- ติดตามผล ร่วมกันหาแนวทางแก้ไข และรายงานผล

ตะล่อม

ทำทุกวิถีทาง

ให้กำลังใจ

- เชิญกลุ่มมาพูดคุย และให้คำแนะนำด้วยความเป็นมิตร เหมือนพี่เหมือนน้อง ช่วยกันหาช่องทาง ยืดหยุ่น
- รายเดือนไม่ไหว ก็ให้ส่งรายวัน
- สร้างช่องทางอำนวยความสะดวก
- สามารถชำระหนี้รายบุคคลได้ คนนั้นก็หลุดคดีไปเลย
- ต้องพยายามปลุกฝังว่ามีหนี้ต้องใช้ก่อน ก่อนไปกินอย่างอื่น

ต่อเนื่อง

ตรวจสอบสถานะ สภาพลูกหนี้ ปกติหรือค้างชำระ
อย่างต่อเนื่อง

“ เราทำทุกวิถีทางแล้ว... ถ้ายังไม่ยอมชำระหนี้ตามเงื่อนไข
“สุดมือสอยก็ต้องปล่อยไป” ก่อนปล่อยก็มีการเรียกมารับรู้ก่อน
เขายอมรับแล้วที่จะถูกส่งต่อไป.. เข้าสู่กระบวนการของกฎหมาย ”

- อาจารย์ประคอง เจนคุณวัฒน์ ผู้ทรงคุณวุฒิ อกส.อ. -
อดีตอาจารย์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปาง ในสาขาวิชาการบัญชี

แนวทางการใกล้เคียงลูกหนี้ปิดนัดชำระหนี้

Lampang Exit Debt Model

สำนักงานเลขานุการ
อกส.อ.

- 1 คณะทำงานติดตามหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับอำเภอรายงานผลการติดตามหนี้ให้ อกส.อ.ทราบ

- 2 ประชุม อกส.อ. เพื่อขอมติในการดำเนินคดีกับลูกหนี้ปิดนัดชำระหนี้เป็นรายโครงการ

- 3 สำนักงานเลขานุการ อกส.อ.รวบรวมหลักฐานเอกสารการติดตามหนี้ พร้อมสำเนาวาระการประชุม อกส.อ. ส่งสำนักงานเลขานุการ อกส.จ. ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

ระดับจังหวัด

คณะอนุกรรมการบริหารกองทุน พัฒนามทบาทสตรีระดับจังหวัด

อกส.จ.

องค์ประกอบ

 ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย	ประธานอนุกรรมการ
 ปลัดจังหวัด	อนุกรรมการ
 คลังจังหวัด	อนุกรรมการ
 พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	อนุกรรมการ
 เกษตรจังหวัด	อนุกรรมการ
 ประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด (กพสจ.)	อนุกรรมการ
 ผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่เกิน 3 คน ซึ่งประธาน อกส.จ. แต่งตั้งโดยความเห็นชอบของอธิบดี พช.	อนุกรรมการ
 พัฒนาการจังหวัด	อนุกรรมการและเลขานุการ
 หัวหน้ากลุ่มงาน สพจ.ที่รับผิดชอบกองทุนฯ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

บทบาทหน้าที่

- 1 บริหารงานกองทุน กำกับ ดูแล และติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนามทบาทสตรีในเขตพื้นที่จังหวัด
- 2 จัดทำแผนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของกองทุนพัฒนามทบาทสตรีระดับจังหวัด
- 3 ดำเนินการตามแผนการดำเนินงานประจำปีตามที่คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนามทบาทสตรีอนุมัติ
- 4 พิจารณานุมัติโครงการที่สมาชิกขอรับการสนับสนุนโครงการประเภทเงินทุนหมุนเวียนและโครงการประเภทเงินอุดหนุน
- 5 ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนและสมาชิกในเขตพื้นที่จังหวัด
- 6 แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนามทบาทสตรีจังหวัด
- 7 แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน อกส.จ. และ อกส.อ.
- 8 แต่งตั้งคณะทำงานอื่น เพื่อปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดที่เกี่ยวข้องกับกองทุน
- 9 รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคในเขตพื้นที่จังหวัด
- 10 ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามข้อบังคับ หรือตามที่คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนามทบาทสตรีมอบหมาย

แนวทางการไถ่ถอนลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้

Lampang Exit Debt Model

สำนักงานเลขานุการ
อกส.จ.

- 1 ประสานสำนักงานยุติธรรมจังหวัดในพื้นที่ เพื่อขอความร่วมมือในการไถ่ถอนลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ ตาม พ.ร.บ.การไถ่ถอนข้อพิพาท พ.ศ. 2562

- 2 ประชุม อกส.จ. เพื่อขอมติในการดำเนินการไถ่ถอนลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ ตาม พ.ร.บ.ฯ โดยสำนักงานยุติธรรมจังหวัดในพื้นที่

- 3 สำนักงานเลขานุการ อกส.จ. รวบรวมหลักฐานเอกสาร นำส่งสำนักงานยุติธรรมจังหวัด

แนวทางการไถ่เกี่ยลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้

Lampang Exit Debt Model

+

- 1 สำนักงานยุติธรรมจังหวัดในพื้นที่ ประสานลูกหนี้ เพื่อไถ่เกี่ยลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ตาม พ.ร.บ.การไถ่เกี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562
- 2 ดำเนินการไถ่เกี่ย โดยผู้ไถ่เกี่ยจากสำนักงานยุติธรรมจังหวัด หากไถ่เกี่ยสำเร็จ ลูกหนี้ยินยอมชำระหนี้ ก็จัดทำบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทฯ
- 3 สำนักงานยุติธรรมจังหวัด แจ้งผลการไถ่เกี่ยในสำนักงานเลขานุการ อกส.จ. ทราบ

ไถ่เกี่ยสำเร็จ

ไถ่เกี่ยไม่สำเร็จ

สำนักงานเลขานุการ อกส.จ.แจ้งผลการไถ่เกี่ยให้ อกส.อ. ทราบ

ติดตามผลการชำระหนี้ของลูกหนี้
ตามบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทฯ

เสนอ อกส.จ. เพื่อดำเนินคดีในชั้นศาลต่อไป

กรณี

ผิดนัดชำระตามบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทฯ

สำนักงานเลขานุการ อกส.จ.รวบรวมเอกสาร
ยื่นต่อศาล เพื่อขอให้ศาลออกคำบังคับ
ในการยึดทรัพย์ต่อไป (ภายใน 3 ปี)

ข้อดีของการใช้การไถ่เกี่ย โดย พ.ร.บ.การไถ่เกี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562

- 1 ลดขั้นตอนการดำเนินการกับลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เงินกู้ (ชั้นอัยการ) กรณีดำเนินคดีตามกฎหมาย
- 2 สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีตามกฎหมายกับลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เงินกู้ (เฉลี่ยคดีละ 3,000 บาท)
- 3 ลดความตึงเครียดให้กับลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เงินกู้และสร้างความเข้าใจในการชำระหนี้ตามกฎหมาย

คุยกับยุทธธรรมจังหวัด

สำนักงานยุทธธรรมจังหวัดลำปาง ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ อกส.จ.

นายพนมศักดิ์ ทิพย์นวล

คำถาม

ปัญหาลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จังหวัดลำปาง เป็นอย่างไรบ้าง

ผู้ทรงคุณวุฒิ : จังหวัดลำปางมีลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้กองทุนฯ จำนวนมาก แต่พนักงานอัยการ ท่านไม่สามารถทำคดีได้ทัน กำหนดไว้ว่าเดือนหนึ่งทำสำนวนคดีได้แค่ 5 ราย

ผู้ทรงคุณวุฒิ : จึงได้เสนอวิธีการแก้ไขปัญหาในที่ประชุม อกส.จ. ถึงวิธีการไกล่เกลี่ยด้วย พ.ร.บ. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 เพื่อลดจำนวนคดีขึ้นศาล ลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

คำถาม

วิธีการไกล่เกลี่ย เป็นอย่างไร และดำเนินการอย่างไรบ้าง

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ทำความรู้จัก **“ผู้ไกล่เกลี่ย”** กันก่อน

“ผู้ไกล่เกลี่ย” คือ บุคคลที่ผ่านการอบรม หลักสูตรเฉพาะที่คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุทธธรรมแห่งชาติรับรอง มีการสอบและขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยจังหวัดลำปาง ซึ่งปัจจุบันจังหวัดลำปางมีผู้ไกล่เกลี่ยที่ขึ้นทะเบียน จำนวน 78 คน

มีบัตรผู้ไกล่เกลี่ยของกระทรวงยุติธรรม 2 ประเภท คือ

1) ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของหน่วยงานภาครัฐ

(ข้อพิพาทภาครัฐคดีแพ่งทุนทรัพย์ ไม่เกิน 5 ล้านบาท และไม่ขัดต่อหลักกฎหมาย)

2) ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (ข้อพิพาทคดีแพ่งทุนทรัพย์ไม่เกิน 500,000 บาท)

สำหรับประชาชนที่อยากยื่นขอไกล่เกลี่ย สามารถไปยื่นคำร้องได้ที่ **“ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (ศกช.)”** ซึ่งในจังหวัดลำปางมีครอบคลุมทั้ง 13 อำเภอ

ผู้ไกล่เกลี่ยมีข้อปฏิบัติ มีความเป็นกลาง และมีข้อกำหนดโทษ ตาม พ.ร.บ. แต่ไม่ใช่ผู้ตัดสินคดี จะใช้ความเป็นกลางช่วยเป็นผู้นำทางออกของปัญหา ช่วยให้ทั้ง 2 ฝ่ายได้เจรจากัน

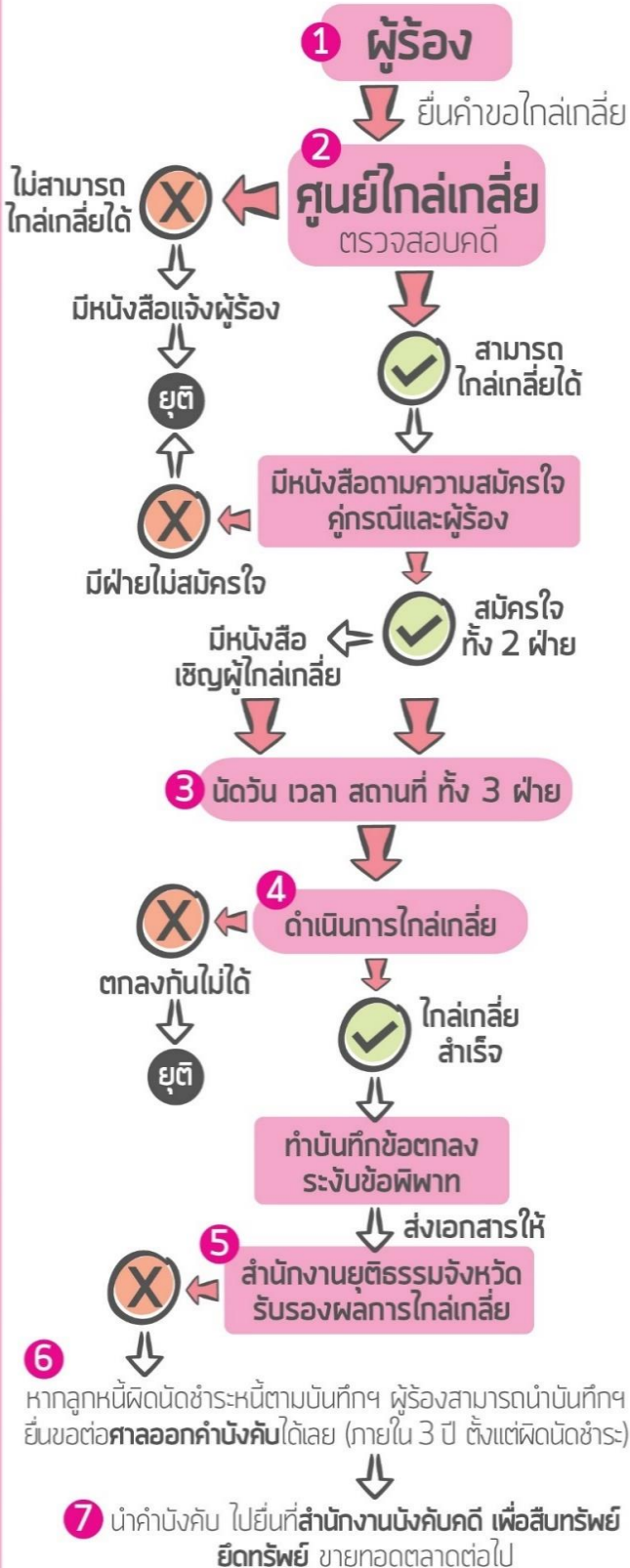
ศึกษา พ.ร.บ. การไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ได้ที่

สื่อ
ประชาสัมพันธ์
ความรู้
การไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาท

ขั้นตอนการไถ่เกสีย

1 ผู้ร้อง (พัฒนาการจังหวัด) ยื่นคำขอไถ่เกสีย
ต่อสำนักงานยุติธรรมจังหวัด ในฐานะศูนย์ไถ่เกสียข้อพิพาทของหน่วยงานภาครัฐ

2 เจ้าหน้าที่/คณะกรรมการศูนย์ไถ่เกสียจะตรวจสอบ
ว่าคดีนี้เป็นคดีที่สามารถไถ่เกสียตามพ.ร.บ.ได้ไหม ถ้าหากไม่ได้ก็จะมีหนังสือแจ้งผู้ร้องว่ายุติการไถ่เกสีย ถ้าหากสามารถไถ่เกสียได้ก็จะออกหนังสือตามความสมัครใจผู้เข้าร่วมการไถ่เกสีย โดยจะมีหนังสือเชิญทั้ง 2 ฝ่ายคือผู้ร้องและผู้ยื่นคำขอ พร้อมแบบตอบรับความสมัครใจเข้าร่วมไถ่เกสีย ถ้าทั้ง 2 ฝ่ายตอบรับก็จะทำหนังสือเชิญผู้ไถ่เกสีย ซึ่งผู้ไถ่เกสียก็ต้องเป็นผู้ยินยอมสมัครใจเป็นผู้ไถ่เกสียในคดีนั้นด้วย ทุกอย่างไม่มีการบังคับ โดยถ้าคดีไม่ซับซ้อน ก็ใช้ผู้ไถ่เกสีย 1 คน หรือผู้ร้องหรือผู้ร้องสามารถเลือกผู้ไถ่เกสียเองก็ได้ จากบัญชีผู้ไถ่เกสีย ผู้ร้องเลือก 1 คน และผู้ร้องเลือก 1 คน ก็ได้

3 ถ้ายินยอมทั้ง 3 ฝ่ายก็จะประสานนัดวัน เวลา สถานที่ ในการไถ่เกสีย เพื่อจัดกระบวนการไถ่เกสียต่อไป

4 เจ้าหน้าที่ผู้ไถ่เกสียทำหน้าที่ดำเนินการ ให้ 2 ฝ่ายได้เจรจากัน โดยจะมีเลขาหรือเจ้าหน้าที่ของศูนย์ไถ่เกสียเป็นผู้จดบันทึก ซึ่งถ้าตกลงกันได้ก็จะบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาท 3 ฉบับ เก็บไว้ที่ศูนย์ฯ ให้ผู้ร้อง และให้ผู้ร้องหรือถ้าไม่สามารถเจรจากันได้ ผู้ไถ่เกสียก็สามารถให้ยุติการไถ่เกสียได้ หรือผู้ร้อง หรือผู้ร้อง สามารถแจ้งขอยุติการไถ่เกสียได้ตลอด ไม่มีการบังคับ

5 ถ้าไถ่เกสียที่ศูนย์ฯ ก็จะรวบรวมตั้งแต่เอกสารคำร้องจนถึงบันทึกข้อตกลงส่งเรื่องมาที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดให้ออกหนังสือรับรองผลการไถ่เกสีย แล้วแจ้งกลับไปยังศูนย์ฯ เพื่อแจ้งให้ผู้ร้องทราบต่อไป

6 ถ้าผู้ร้องไม่ปฏิบัติตาม ผู้ร้องสามารถนำบันทึกฯ ยื่นขอต่อศาลออกคำบังคับ (ภายใน 3 ปี ตั้งแต่ผิดนัดชำระหนี้ ถ้าไม่ยื่นฟ้องตามเวลาจะเท่ากับหนี้สูญ) โดยผู้ร้องเขียนคำร้องที่ศาลแขวง หรือศาลจังหวัด แล้วนำเอกสารทั้งชุดจากศูนย์ฯ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดยื่นให้ศาล ไม่ต้องมีทนายความ ซึ่งศาลก็จะนัดสืบ 1 นัดเชิญทั้ง 2 ฝ่ายมาพูดคุย ไม่เกิน 15 วัน ศาลก็จะออกคำบังคับ คำบังคับก็จะออกตามบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาท

7 ผู้ร้องก็จะนำคำบังคับไปยื่นคำร้องต่อสำนักงานบังคับคดี เพื่อสืบทรัพย์ ยึดทรัพย์ ขายทอดตลาดต่อไป เพื่อนำเงินมาชำระ (มีเวลา 10 ปี ต้องสืบทรัพย์ลูกหนี้ให้เจอ มิฉะนั้นหนี้สูญจะเหมือนกัน ถ้าลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินให้ยึด แต่ลูกหนี้จะไม่สามารถจ่ายโอนทรัพย์สินได้นับแต่วันไถ่เกสีย)

Lampang Exit Debt Model

ระดับอำเภอ

อกส.อ.

สร้างความรู้ความเข้าใจ

โดยใช้
กลไก

กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน

สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง
เพราะเป็นผู้ใกล้ชิดกับชาวบ้านที่สุด
เป็นผู้ดูแลสุข ทุกๆ ชาวบ้าน
จึงต้องช่วยกันหาทางออก

กระบวนการ
กลั่นกรองหนี้ใหม่

ล้อมคอกก่อนวัวหาย

คัดเลือกลูกหนี้ที่มีศักยภาพ
ในการชำระหนี้
ดูความเป็นไปได้ของอาชีพ

ให้กลไกทุกระดับมาช่วย
ขับเคลื่อนและช่วยรับผิดชอบ

สมาชิกกลุ่มสตรี
ที่ต้องการกู้เงิน

ยื่นโครงการผ่านเวทีประชุม
ประชาชนหมู่บ้าน

กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และ
อาสาสมัครผู้ประสานงานกองทุนฯ
หมู่บ้าน/ชุมชน หมู่บ้านละ 2 คน

กลั่นกรองแบบรู้จักกันดี
ส่งรายงานการประชุมประชาชนหมู่บ้าน

คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุน
พัฒนาบทบาทสตรีตำบล/เทศบาล

กลั่นกรองความเป็นไปได้

อกส.อ.

ให้ความเห็นชอบ

คณะทำงานขับเคลื่อน
กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด

พิจารณาถ่วงน้ำหนัก/ให้ความเห็นชอบ

อกส.จ.

พิจารณา ☒ อนุมัติ ☐ ไม่อนุมัติ

กระบวนการ
ติดตามลูกหนี้เก่า

ตั้งใจช่วยเหลือ ไม่ได้คิดเป็นศัตรู
ใช้พลังบวกมากกว่าพลังลบ

4๓

ตรวจสอบ

ติดตาม

ตะล่อม

ทำทุกวิถีทาง

ให้กำลังใจ

ต่อเนื่อง

ระดับ จังหวัด

อกส.จ.

ประสาน

สำนักงานยุติธรรม
จังหวัด

พ.ร.บ.การไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาท พ.ศ. 2562

กระบวนการไกล่เกลี่ย

สำเร็จ

ไม่สำเร็จ

บันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทฯ

ติดตามผลการชำระหนี้ของลูกหนี้
ตามบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทฯ

กรณี

ผิดนัดชำระตามบันทึกข้อตกลงฯ

ดำเนินคดีตามกฎหมาย

กระบวนการในชั้นศาล

ยึดทรัพย์

ข้อดีของการใช้การไกล่เกลี่ย

- 1 ลดขั้นตอนการดำเนินการกับลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เงินกู้ (ชั้นอัยการ) กรณีดำเนินคดีตามกฎหมาย
- 2 สามารถประหยัค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี (เฉลี่ยคดีละ 3,000 บาท)
- 3 ลดความตึงเครียดให้กับลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เงินกู้และสร้างความเข้าใจในการชำระหนี้ตามกฎหมาย

เราทำทุกวิถีทางแล้ว...
“สุดมือสอยก็ต้องปล่อยไป”

สำนักงานเลขานุการ อกส.อ.รวบรวมหลักฐาน
เอกสารการติดตามหนี้ พร้อมสำเนาวาระ
การประชุม อกส.อ. ส่งสำนักงานเลขานุการ อกส.จ.
ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

ถอดบทเรียน การบริหารจัดการหนี้ กองทุนพัฒนามทบบาทสตรี

จังหวัดลำปาง

Lampang Exit Debt Model

ชมคลิป VDO

ขอขอบคุณ

- นายอาทร พิมชะนก ผู้ตรวจราชการกรมการพัฒนาชุมชน
- สำนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลำปาง
- สำนักงานยุทธธรรมจังหวัด
- นายอำเภอเกาะคา
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเกาะคา
- คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัดลำปาง
- คณะอนุกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอเกาะคา
- ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนลำปาง

จัดทำโดย

กลุ่มงานจัดการความรู้ สถาบันการพัฒนาชุมชน

ปีที่จัดทำ พ.ศ. 2567